

**DEĞERLİ HOCAMIZ
PROF. DR. KÂMİLE ŞEVKİ MUTLU'yu
ANARKEN**

Prof. Dr. Kâmile Mutlu tarafından Doçentlik Cübbesinin giydirildiği ve diplomamın verilmesine ait bir hatıra

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 4. sınıf öğrencisi idik. Ankarada yeni kurulmuş olan Tıp Fakültesinin 4. sınıfını teşkil etmek üzere İstanbulda bulunduğumuz Askeri Tıbbiye Okulundaki bizim 4. sınıfı Ankaraya nakletmişlerdi.

Ankara Tıp Fakültesi, O zamanlar Cebecide bulunan Gülhane Askeri Tıp Akademisi içinde kurulmuştu. Gülhane, kendi bünyesinde klinik ve hocaları ile bir Tıp Fakültesi teşkil etmişti. Bizler de bu fakültenin 4. sınıfı oluyorduk.

İstanbulda bana verilen bazı patoloji preparatlarını, Ankarada Prof. Dr. Kâmile Mutlu'ya götürüp teslim etmekle görevlendirilmiştim. Prof. Dr. Kâmile Mutlu Ankara Numune Hastahanesinde çalışıyordu. Kendisini görmek için Numune Hastahanesine gidip odasını buldum. Oradaki görevliler bana doktor hanımın otopside bulunduğunu, odasında beklememi söylemişlerdi. Bir saate yakın odasında beklemiştim. Bir köşede masası ve yanında kü-

çük bir gardrop bulunuyordu. Askıda asılı olan mantosu beyaz bir örtü ile örtülü idi. Odanın diğer tarafında üzerlerinde mikroskop bulunan iki uzun masa vardı. Mikroskopların üstleri beyaz tülbentle örtülmüştü.

Vakit geçtikçe boş beklemekten canım sıkılmış olacak ki mikroskoplardan birinin başına geçtim ve orada bulunan preparatlardan birini incelemeğe başlamıştım. İşte tam o sırada arkamdan bir hanım bana şöyle sesleniyordu :

— Oğul sen orada ne yapıyorsun bakim?

Başımı mikroskoptan kaldırıp baktığımda, Prof. Dr. Kâmile Mutlu hanımın karşısında olduğumu hemen anlamıştım. Yanında iki doktor ve bir erkek hademe bulunuyordu. Ellerini önlerinde kavuşturmuş, sessiz ve saygılı bir durumda ayakta ve kenarda duruyorlardı. Hemen aaya kalktım. Üzerimde Askeri Tıp öğrencisi üniformam vardı. Askerce bir selam vererek kendimi tanıtmıştım. İstanbuldan getirdiğim emaneti sağlam bir şekilde kendilerine teslim ederek görevimi yerine getirmiş olmanın sevincini duyarcasına rahat bir nefes almıştım ki aynı suali bana tekrar sordular.

— Oradaki mikroskopla ne yapıyordun? diye tekrarladı. Yüzü çok ciddi ve sert bakıyordu. Erkek hademe geri geri çekilerek odadan çıktı ve yanında iki doktor kalmıştı.

— Mikroskop çalışmasını sevdiğimi, tıp öğrencisi olarak merak ederek mikroskoptaki preparata baktığımı, bekleyerek geçen zamanı değerlendirmek istediğimi söylemişim.

İşte o zaman, bir tıp öğrencisi olarak Prof. Dr. Kâmile Mutlu'dan ilk dersimi almıştım. Bana ait olmayan bir mikroskopa dokunmak, bilmediğim preparatlara izin almadan bakmak, bu sebeple işlediğim kusurun büyüklüğü ve mahzurlarını anlatarak epey azarlanmıştım. İşte Prof. Dr. Kâmile Mutlu hanım ile ilk tanışmamız böyle olmuştu. Çok şaşırmıştım. Hiç cevap vermeden onu dinlemiştim. İstanbul'dan Ankara'ya göç etmenin verdiği üzüntü ve moral çöküklük yetmiyormuş gibi gelirlenmez hemde hanım bir doktorun haşlamasına maruz kalmak, Ankaraya ilk gelişimizin ve kendileri ile tanışmamızın unutulmaz hatırası oldu.

Odasından çıkıp giderken asistanları beni teselli etmeye çalışmışlardı. Doktor hanımın çok titiz ve disiplinli olduğunu, ara sıra kendilerini bile azarladıklarını söyleyerek gönlümü almak istemişlerdi.

Daha sonraları Prof. Dr. Kâmile Mutlu hocanın takdirlerini kazanmış bir öğrenci oldum. Mikroskop sevgimi, histoloji ve patolojiye olan düşkünlüğümü görüp anladıkları için, yerli

geldikçe, ilk tanıştığımız günü daima hatırladıklarını ve bana az da olsa hak verdiğini söyler ve gönlümü alırdı.

Ankara Tıp Fakültesi son sınıf öğrencisi idik. Patoloji imtihanına hazırlanıyorduk. Çetin bir imtihan jürisi olmuştu. Çünkü jüride Prof. Dr. Kamile Mutlu hoca da bulunuyordu. Bu yüzden arkadaşlarımızın yarısı imtihandan başarısız not alarak çıkıyorlardı. Zor bir imtihan geçiriyorduk. Teksir edilmiş ders notlarından çalışarak hazırlanıyorduk. Mahçup olmamak için gereğinden fazla çalışarak çok iyi hazırlanmıştım. Kâmile hocanın imtihan jürisinde bulunuşu benim için de zorluk yaratıyordu. Kendilerine güvenerek değil, herşeyi çok iyi bilerek bileğimin hakkı ile başarılı olmak mecburiyetinde idim. Jüride Prof. Dr. Necati Eranıl ve Prof. Dr. Süreyya Tanay hocalarımız da bulunuyorlardı. İmtihan odasına alınmıştım. Hocalarımın ayrı ayrı sordukları bütün soruları çok iyi bilerek cevaplandırmıştım. Çok memnun olduklarını bildirip artık çıkabilirsin demişlerdi ki Prof. Dr. Kâmile Mutlu hocamız bir soru daha sormak istediğini söyledi ve beni otutturdu. Bana bir tüberkülozun teşekkülünü, bunu yapan hücrelerin hangi yolla nereden geldiklerini sordu. Bildiklerimi güzel güzel anlattım, kemik iliğinden çıkıp kan yolu ile geldiklerini vurgulayarak söylemiştim. İki hocam, çok iyi bildi, başka soru sormaya gerek yok, çıkabilirsiniz dedikleri halde, Kâmile hoca, benden bir kelime cevap beklediğini, istediği bu ismi söylemediğim takdirde bu ders-ten geçecek not veremeyeceğini ısrarla tekrar etti. Sorunun cevabını çok iyi anlatmış oldu fakat istediği ismi söylemediğimi ileri sürerek beni geçiremeyeceğini bildirince diğer hocalarla sert ve gürültülü bir tartışmaya girdiler. Onlar aralarında sert münakaşa ederlerken ben karşılarında sinmiş durumda akibetimi bekliyordum. Kâmile hoca bana dönerek

— Oğlum, bu hücrelerin çıktığını söylediğin kemik iliğinde bir sistem vardır, ben bu sistemin adını söylemeni istiyorum. Bunu söylemezsen seni geçirmem dediler.

Biliyordum ve hemen retikülo endotelial sistem olduğunu söyledim. Bunun üzerine gülerek ayağa kalktı ve :

— Hah işte ben demindenberi senden bu sistemin adını söylemeni istiyordum. Şimdi oldu. Yoksa geçirmezdim seni. Şimdi çıkabilirsin» demişlerdi.

İmtihan odasından çıktım, geçtiğimi de anlamıştım ama bu çetin imtihanımı hiç unutamıyorum. Çünkü en çok sevdiğim patoloji dersinden, bir isim yüzünden Kâmile hocanın ısrarı ile dönmüş olacaktım.

Ondan sonraki yıllar içinde Kâmile hoca bu imtihanımı yeri geldikçe hatırlardı. «O imtihanımı unutamıyorum derdi. Nekadar güzel cevaplar vermiştin, sen anlatırken iftihar edi-

yordum, ama ille de o sistemin adını söylemeni istiyordum. Onu kafama koymuştum. Söylemediğin takdirde geçirmemeye kesin kararlıyım. Çünkü bu çok önemli bir sistemdir. Bu yüzden hoca arkadaşlarla münakaşaya girdik» derdi.

Prof. Dr. Kâmile Mutlu gerek fakülte gerek özel hayatında çok titiz ve prensip sahibi bir hoca idi. Disiplinli ve otariter bir karakteri vardı. Tıp öğrencilerinin iyi yetişmesine çok fazla önem verirdi. Şöyle söylerdi :

«İnsan yetiştirmek zordur, fakat bir insanı doktor olarak yetiştirmek çok daha zordur. Mademki doktor yetiştirmek için çalışıyoruz, ideal doktor yetiştirmek için en iyi şartlarda bütün zorlukları yüklenerek bilgili doktor yaratmak mecburiyetindeyiz. Bizler hoca olarak kendimizi ve hayatımızı bu işe adanmış insanlarız. Bunun tek yolu budur, başka türlü olamaz» derdi.

Fakülteadaki görevi, Kâmile hocanın hayatında en değerli bağlantısı idi. Pekçok rahatsızlıkları olmasına rağmen kendini ihmal eder fakat görevini aksatmazdı. Hasta olduğu günlerde dahi ilaç ve kuvvetli gıda ile kendini takviye ederek evden çıkıp fakültenin yolunu tutardı. Ufak tefek rahatsızlıklar için görevine geç gitmek veya gitmemek gibi fikirler onu çok üzer ve yapanları hiç affetmez ve onlara çok kızardı. Bu konuda hocamız

«Oğlum, bizler yetişkin hocalar olarak herkese örnek olmalıyız. İşimize zamanında gidişimizle, programlarımızı günü gününe uygulamakla, davranışlarımızla, giyim kuşamımızla, yememiz ve içmemizle, hülasa herşeyimizle büyüğünden enküçüğüne kadar hepsine örnek olmak mecburiyetindeyiz» derdi.

Prof. Dr. Kâmile Mutlu hanım evinde de çok titiz, düzenli ve tertipli bir ev hanımı idi. Evin temizliği ve eşyaların tertibi onun için çok önemli idi. Hele mutfak tertibinin değiştirilmesine hiç tahammülü olmazdı. Yemek yapmaktan çok zevk alırdı.

Her akşam yemek masasının düzenli ve zevkli hazırlanmasına çok önem verirdi. Çocuklarına küçük yaştan itibaren sofraya kaidelerini iyi öğrenmeleri için aşırı derecede itina gösterir, en ufak kusurlarına hiç müsamaha göstermez ve onları çok iyi yetiştirmek için bütün gayretini gösterirdi.

Prof. Dr. Kâmile Mutlu Amerikada, Philadelphia'daki Pensylvania Üniversitesinde çalıştığı 1959 - 1962 yıllarında buradaki prensiplerini hiç bozmadı. Hatta kendini zorlayarak aşırı bir çalışma temposu uyguluyordu. Hem evini hemde görevini hiç ihmal etmeden ama büyük gayret göstererek yürütüyordu. Birlikte çalıştığı doktorlar onun çalışma azmine ve gay-

retlerine hayran oluyorlar ve çok takdir ediyorlardı. Anatomi enstitüsünde gündüz çalışmaları tamamladıktan sonra diğer fakültelerdeki gece konferanslarına da katılmayı ihmal etmezdi. Bilimsel çalışmalarının dışında sosyal faaliyetler de çok meşgul ediyordu kendisini. Müziği çok severdi. Philadelphia flarmoni orkestrasının konserlerini çok severdi ve kaçırmazdı. Çok aktif geçen bir haftanın yorgunluğunu gidermek için hafta sonlarını kısa seyahatler ve ziyaretlerle değerlendirirdi.

Amerikadan ayrılacakları gün, Philadelphia hava alanına 50 ye yakın üniversite hocası eşleri ile birlikte kendilerini uğurlamak için gelmişlerdi. Bu inanılmayacak bir olaydı. Çiçek ve hediye pakeltilerini koyacak yer bulamıyorlardı. Amerikada yolcu uğurlamak adeti pek sade olmaktadır, fakat o gün hayret edilecek bir sevgi gösterisi oluyordu. Prof. Dr. Kâmile Mutlu hanımın çalıştığı üniversite Pennsylvania ile eşi Prof. Dr. Nusret Mutlu'nun çalıştığı Jafferson Tıp Fakültesi ile Naval Hospital hocaları ve doktorları sanki hepsi orada idi.

Prof. Dr. Kâmile Mutlu çalıştığı üniversite muhitinde çok sevilmişti. Herkesi şaşırtan ve hayretler içinde bırakan çok derin bilgisi ile, fedakarca çalışması ve buluşları ile etrafını kendisine bağlamış ve hayran bırakmıştı. Kendilerini uğurlamak için gelen üniversite hocaları hislerini şöyle ifade ediyorlardı.

«Bizler işimize çok bağlı insanlarız, vaktimiz çok kıymetlidir. Yolcu olan dostlarımızı daima evden veya iş yerimizden iyi yolculuklar dileyerek uğurlarız. Hava alanlarına hiç gidemeyiz. Zaten bunu yapacak vaktimiz de olmaz. Fakat çok sevdiğimiz dostlarımız ve meslektaşlarımız çok değerli çalışmaları ile bizleri hayran bıraktılar ve bizi kalpten bağladılar. Bu çok değerli bilim sahibi insanları yani Dr. Mutlu'ları uğurlamak için herşeyi bırakıp buraya hava alanına geldik. Birbirimizden habersiz olarak buraya geldik. Hemen hemen bütün fakülte buradaydı. Hepimizi ayrı ayrı kalpten bağladıklarını burada daha iyi anlamış olduk» demişlerdi.

Prof. Dr. Kâmile Mutlu gittiği yabancı fakültelerde çok iyi intibalar yaratmıştı. Derin bilgisi, geniş kültürü, çok iyi bildiği yabancı dili ile girdiği her ortamda kendisini kabul ettirmiş ve insanlar üzerinde müsbet etkisini göstermiştir.

Bilimsel yeteneği ve gücü ile hanımefendiliği en üst seviyede bulunduran Prof. Dr. Kâmile Şevki Mutlu, vatan sevgisi ve üstün görev aşkını son nefesine kadar dilinden düşürmemiştir. Kendisini sevgi, saygı ve rahmetle anmak ve onu yaşatmak Türk Tıp Alemi ve bizler için kutsal bir görevdir.

Prof. Dr. Fikret MUTLU